

SAMEN OPLEIDEN IN AMSTERDAM

Leren lesgeven in een grootstedelijke context

ZELFEVALUATIE

INLEIDING

Pabo HvA en UPvA werken binnen Opleidingsscholen nauw met zeven Amsterdamse schoolbesturen. Binnen deze samenwerking is het model 'Samen Opleiden in Amsterdam' ontwikkeld, met als ondertitel: 'Leren lesgeven in een grootstedelijke context'. Het is de gezamenlijke ambitie om leerkrachten op te leiden in en voor de (super)diverse context van Amsterdam. Het model heeft drie pijlers: *samen opleiden* is verbreed met *samen onderzoeken & onderwijs ontwikkelen* en *samen professionaliseren*. In het model is enerzijds verwoord wat de basisnorm is, de basiskwaliteit van het 'Samen Opleiden'; anderzijds is er ruimte voor eigen accenten en eigen profileringen van Opleidingsscholen. In deze zelfevaluatie hebben we – per pijler - onder woorden gebracht wat we precies verstaan onder 'basiskwaliteit'.

De zelfevaluatie is bedoeld als instrument om als Opleidingsscholen met elkaar in gesprek te gaan over de kwaliteit van opleiden. Dat zijn gesprekken intern, binnen de eigen Opleidingsschool, maar ook tusschen Opleidingsscholen. Het is de bedoeling om met behulp van dit instrument inhoud, richting en structuur te geven aan dergelijke inhoudelijke gesprekken zodat het een instrument wordt in de cyclus van kwaliteitsverbetering. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat het wordt gebruikt als een afvinklijstje of als een lijstje om elkaar 'de maat te nemen'.

Deze zelfevaluatie biedt de Opleidingsscholen een referentiekader, een gemeenschappelijke taal, om met elkaar in gesprek te gaan over kwaliteit. Daardoor zijn resultaten onderling vergelijkbaar en bespreekbaar en valt er ook een gezamenlijke koers uit te zetten in het opleiden van leerkrachten voor de grootstedelijke context.

Zeven Opleidingsscholen¹ hebben met elkaar afgesproken dat in cursusjaar 2018-2019 bij wijze van 'nulmeting' de huidige situatie van de eigen Opleidingsschool in beeld wordt gebracht aan de hand van de items in deze zelfevaluatie. Het gezamenlijk doel is: **elke Opleidingsschool heeft zicht op en inzicht in de huidige stand van zaken rondom de eigen basiskwaliteit van de drie pijlers van het model.** Met ingang van 2019-2020 starten we met peerreviews tussen de zeven Opleidingsscholen. Deze nulmeting is dan vertrekpunt.

In deze zelfevaluatie komen items aan de orde die zowel op het niveau van de gehele Opleidingsschool besproken kunnen worden, als op het niveau van de individuele opleidingsbasisscholen. We willen in deze eerste fase van het werken met de zelfevaluatie nog niet vastleggen wat de precieze werkwijze met deze zelfevaluatie is of zou moeten zijn. Het doel om zicht te krijgen op en inzicht te krijgen in de eigen huidige stand van zaken rondom de basiskwaliteit van de drie pijlers is leidraad en vervolgens bepaalt iedere Opleidingsschool zelf welke aanpak het best past bij de eigen situatie.

---

¹ ASKO, AWBR, Innoord, OOadA, Sirius, STAIJ en STWT.

Inhoud

INLEIDING	2
GEGEVENS GESPREK N.A.V. ZELFEVALUATIE.....	4
1. BASISKWALITEIT PIJLER 1 - SAMEN OPLEIDEN	5
1.1 Rijke leeromgeving	5
1.2 Leeractiviteiten aanbieden op groeps- en schoolniveau	7
1.3 Begeleiding en beoordeling in een veilig en positief leerklimaat	9
2. BASISKWALITEIT PIJLER 2 - SAMEN ONDERZOEKEN & ONDERWIJS ONTWIKKELEN	11
2.1 Onderzoekscultuur	11
2.2 Onderzoekende houding	13
3. BASISKWALITEIT PIJLER 3 - SAMEN PROFESSIONALISEREN	15
3.1 PRaktijkbegeleiders: rolmodellen, bekwaam en geschoold	15
3.2 Werken op basis van uniforme afspraken	17
4. AFSPRAKEN	18

GEGEVENS GESPREK(KEN) RONDOM ZELFEVALUATIE

Opleidingsschool ² :	
Opleidingsbasisschool:	

Gespreksdeelnemers

Deelnemers ³	
Datum:	

---

² Met 'de Opleidingsschool' wordt het samenwerkingsverband opleiding/schoolbestuur bedoeld.

³ Naam en rol binnen de Opleidingsschool.

1. BASISKWALITEIT PIJLER 1 - SAMEN OPLEIDEN

De Opleidingschool biedt onderwijs en stageplaatsen aan in een rijke leeromgeving met opleiders, begeleiders en beoordelaars die opleidingsdidactisch, agogisch, organisatorisch & beleidsmatig en ontwikkelingsbekwaam zijn.

Schoolopleiders en instituutopleiders nemen deel aan periodieke bijeenkomsten die vanuit het opleidingsinstituut worden georganiseerd ten behoeve van *centrale* inhoudelijke en organisatorische afstemming. In lijn daarmee organiseert iedere Opleidingschool bijeenkomsten voor schoolopleiders waarin vertaling naar en afstemming in de lokale situatie centraal staat.

1.1 RIJKE LEEROMGEVING BASISKWALITEIT

Om te borgen dat de student op een positieve en kwalitatieve wijze kennismaakt met het vak 'leerkracht basisonderwijs', voldoet de leeromgeving aan een aantal voorwaarden.

A. Opleidings(basis)school als rijke leeromgeving.	NA ⁴	A	IO ⁵	Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> De opleidingsbasisschool valt ten minste onder het basistoezicht van de Inspectie voor het Onderwijs; het opleidingsinstituut is geaccrediteerd door de NVAO. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor toont voorbeeldgedrag in <i>pedagogisch-didactisch handelen</i> (zie competentiematrix), waardoor er voor de studenten 'good practices' te zien zijn waarvan valt te leren. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor is voorbeeldmatig in de eigen <i>onderzoekende houding</i>: kritisch, nieuwsgierig en analyserend ten aanzien van het (eigen) onderwijs⁶. 					
<ul style="list-style-type: none"> De student krijgt van de mentor en de schoolopleider de ruimte om opdrachten en taken die vanuit het opleidingsinstituut worden aangereikt, uit te voeren in de klas. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor en schoolopleider tonen aandacht voor opdrachten en taken van de student en hebben kennis van het beoordelingsformulier en de Praktijkgids ten behoeve van de stage. 					

⁴ NA = Niet Aanwezig. A = Aanwezig.

⁵ IO = In Ontwikkeling. Het verzoek is om terughoudend te zijn in het gebruik van deze categorie en bij gebruik ervan concreet te zijn op welke wijze dit aspect precies 'in ontwikkeling' is.

⁶ Deze vier aspecten van een onderzoekende houding zijn een bewerking uit: Herik, van den, M. & Schuitema, A. (2016). *Een onderzoekende houding*. Bussum: Coutinho.

Concrete voorbeelden van functioneren in de praktijk: geïnteresseerd in oorzaken en verbanden tussen verschijnselen in de klas; informatie verzamelen over relevante onderwerpen (vakliteratuur, via collega's, observaties), eigen oordeel uitstellen en (waar nodig) bijstellen na verdieping in een situatie; vragen stellen over routines, informatie, observaties etc.; informatie delen met anderen (collega's, studenten); signalen en observaties uit de klas koppelen aan theorieën.

SAMEN OPLEIDEN IN AMSTERDAM**2018-2019****ZELFEVALUATIE DEFINITIEVE VERSIE 2018-2019 [05-10-2018]**

<ul style="list-style-type: none"> • De mentor geeft feedback op de lesvoorbereiding van de student en voert feedbackgesprekken met de student.					
<ul style="list-style-type: none"> • De schoolopleider komt minimaal een keer per blok op bezoek bij de student en voert een gesprek gericht op reflectie en verbinding theorie en praktijk.					
<ul style="list-style-type: none"> • De opleidings(basis)school nodigt de student uit voor bijeenkomsten op school, gericht op kennis delen ("halen").					
<ul style="list-style-type: none"> • Het opleidingsinstituut zorgt voor een onderwijsaanbod waarin de theorie die aan de orde komt wordt geïllustreerd aan de hand van actuele praktijkvoorbeelden, onder meer vanuit de Amsterdamse onderwijspraktijk.					
<ul style="list-style-type: none"> • Het opleidingsinstituut zorgt dat de studenten zich theorie en vaardigheden eigen kunnen maken door er actief mee aan de slag te gaan.					
<ul style="list-style-type: none"> • Het opleidingsinstituut neemt initiatief om de leeromgeving op het opleidingsinstituut en de leeromgeving in de praktijk optimaal op elkaar af te stemmen in bijeenkomsten voor opleiders en begeleiders, met het oog op centrale afstemming tussen alle Opleidingscholen.					
<ul style="list-style-type: none"> • In hun lesgeven fungeren docenten op het opleidingsinstituut als rolmodel voor studenten: 'teach as you preach'.					

1.2 LEERACTIVITEITEN AANBIEDEN OP GROEPS- EN SCHOOLNIVEAU - BASISKWALITEIT

Iedere opleiding(basis)school biedt minimaal onderstaande leeractiviteiten aan. Bij deze pijler nemen we de kwaliteit van de leeromgeving, zoals dat door Timmermans (2012)⁷ is beschreven, als uitgangspunt. Dit zijn minimale eisen omdat studenten deze taken moeten uitvoeren voor het behalen van hun opleiding. Het kan zijn dat de leeractiviteiten pas worden aangeboden voor een hoger leerjaar. Denk hierbij aan *het registreren van resultaten in het leerlingvolgsysteem of het participeren in een leerteam/inhoudelijke werkgroep*. De opleidings(basis)school zorgt in de 'affordance'⁸ dat de activiteiten open staan voor studenten en stimuleert de studenten om aanwezig te zijn bij deze activiteiten.

A. Onderwijs- en ondersteunende activiteiten voor/met leerlingen in de groep ⁹	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
De opleiding(basis)school zorgt ervoor dat de student de mogelijkheid krijgt voor het:					
• geven van lessen en organiseren van dagdeel en/of hele dagen.					
• verzorgen van lessencyclus van hetzelfde vakgebied over een aantal dagen/weken verspreid.					
• leiden van overgangen tussen activiteiten/lessen.					
• voeren van gesprekjes met individuele leerlingen.					
• begeleiden van groepje(s) leerlingen.					
• uitvoeren van leeractiviteiten met individuele leerlingen.					
• nakijken en/of corrigeren van leerlingwerk en toetsen.					
• registreren van resultaten van leerlingen in het leerlingdossier / leerlingvolgsysteem.					
• observeren van leerlingen.					
• maken en uitvoeren van plannen van individuele leerlingen/groep leerlingen.					
• oplossen van onverwachte situaties met leerlingen (bv. bemiddelen tussen leerlingen).					

⁷ Timmermans, M. (2012). *Kwaliteit van de opleidingsschool. Over affordance, agency en competentieontwikkeling*. Proefschrift. Tilburg: Universiteit Tilburg.

⁸ het soort activiteiten en interacties die de opleidingsschool openstelt voor de student die een belangrijke rol spelen in het leren (Timmermans, 2012).

⁹ De onderstaande punten zijn een directe bewerking van de vragen uit de Vragenlijst 'Affordance' uit het proefschrift van Miranda Timmermans.

SAMEN OPLEIDEN IN AMSTERDAM

2018-2019

ZELFEVALUATIE DEFINITIEVE VERSIE 2018-2019 [05-10-2018]

B. Activiteiten op schoolniveau	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
De opleiding(basis)school zorgt ervoor dat de student de mogelijkheid krijgt voor het:					
• bijwonen van vieringen, openingen, schoolreisje, bezoek musea en andere feestelijkheden op een stagedag.					
• bijwonen van teamvergadering, bouwvergadering op een stagedag.					
• voeren van gesprekken met intern begeleider, directie en ander onderwijsondersteunend personeel.					
• bijwonen van activiteiten voor ouders (informatieavond, oudergesprekken) op een stagedag.					
• het in contact komen met collega's door lunchen met collega's of centrale opening in de ochtend.					
• ondersteunen van de mentor bij het voorbereiden van onderwijs (onderwijsmateriaal kopiëren, lokaal inrichten en opruimen).					

C. Toegang tot (hulp-)bronnen, documenten en systemen	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
De opleiding(basis)school zorgt ervoor dat de student de mogelijkheid krijgt voor het:					
• lezen van schooldocumenten zoals schoolplan, schoolgids, nieuwsbrieven.					
• gebruik maken van op school aanwezige boeken, tijdschriften en methoden.					
• gebruiken van op school aanwezige ruimtes en voorzieningen (bibliotheek, technieklokaal, leerlab etc.).					
• inzien van leerlingdossier/leerlingvolgsysteem al dan niet onder begeleiding van mentor.					
• gebruik maken van didactische ICT toepassingen (oefenprogramma's, educatieve software, digibord).					

D. Professionaliseringsactiviteiten	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
De opleiding(basis)school zorgt ervoor dat de student de mogelijkheid krijgt voor het:					
• voeren van begeleidings-/feedbackgesprekken met de mentor.					
• voeren van begeleidings-/feedbackgesprekken met schoolopleider.					
• voeren van begeleidingsgesprek(ken) met de directeur tijdens de LIO-stage.					
• uitvoeren van opdrachten/activiteiten vanuit het opleidingsinstituut.					
• bijwonen van teamvergadering, bouwvergadering op een stagedag.					
• het voeren van een feedbackgesprek en/of hulp vragen aan andere collega's.					

1.3 BEGELEIDING EN BEOORDELING IN EEN VEILIG EN POSITIEF LEERKLIMAAT - BASISKWALITEIT

Het opleiden vindt plaats in een omgeving waarin oog is voor het opbouwen van goede (werk)relaties in een omgeving waarin de student zich gezien en welkom voelt. In een dergelijke leeromgeving mag geleerd worden en zijn fouten input voor verdere ontwikkeling.

A. Begeleiding	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> De opleidingsschool faciliteert en stimuleert (academische) schoolopleiders om zich te scholen in coaching en begeleiding. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor en school- en instituutopleider stellen hoge doch reële verwachtingen aan de student. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor en school- en instituutopleider zijn in staat om goede feedback te geven en hebben met het oog hierop een aantal communicatiestrategieën tot hun beschikking. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor en school- en instituutopleider helpen de student bij het reflecteren op wat goed gaat en wat beter kan passen bij de ontwikkeling van de student. 					
<ul style="list-style-type: none"> De school- en instituutopleider signaleren barrières in het leren van studenten en zijn in staat de student gericht verder te helpen. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor faciliteert de student zodat aan de stagedoelen van de student zoals beschreven in de praktijkgids gewerkt kan worden. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor voldoet aan het profiel van de mentor die gesteld is in pijler 3. 					
<ul style="list-style-type: none"> De mentor past het geleerde uit de mentorentraining toe. 					
<ul style="list-style-type: none"> De (academisch) opleider past het geleerde uit de training schoolopleiders toe. 					
<ul style="list-style-type: none"> Enkele (academische) schoolopleiders kunnen specifieke vormen van begeleiding toepassen, bijvoorbeeld beeldbegeleiding. 					
B. Afstemming	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> De (academische) schoolopleiders en instituutopleiders participeren actief in het opleidingsteam van de Opleidingsschool en stemmen onderling inhoudelijk- en organisatorisch af over de begeleiding en beoordeling van studenten. 					
<ul style="list-style-type: none"> De (academische) schoolopleiders nemen actief deel aan de opleidersmiddagen 'Samen Opleiden in Amsterdam', op het opleidingsinstituut. 					
<ul style="list-style-type: none"> De coördinerend en instituuts- (in overleg ook academische) opleider nemen actief deel aan het Overleg Samen Opleiden in Amsterdam (OSOIA). 					

Opmerkingen naar aanleiding van pijler 1 Samen Opleiden

2. BASISKWALITEIT¹⁰ PIJLER 2 - SAMEN ONDERZOEKEN & ONDERWIJS ONTWIKKELEN

De Opleidingschool geeft de student ruimte om (afstudeer)onderzoek uit te voeren, in afstemming met de ontwikkeling op de opleidingsbasisschool.
 De Opleidingschool is gericht op kennisdeling intern door studie- en themadagen, workshops etc. te organiseren.

2.1 ONDERZOEKSCULTUUR – BASISKWALITEIT

Om te borgen dat de student op een positieve en kwalitatieve wijze kennismaakt met een open onderzoekscultuur en als professional een onderzoekende houding kan ontwikkelen, voldoet de leeromgeving aan een aantal voorwaarden:

De Opleidingschool (opleidingsinstituut en onderwijspraktijk) biedt de student een omgeving met een open onderzoekscultuur	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<i>Organisatie en rollen</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Het opleidingsinstituut zorgt ervoor dat afstudeeronderzoek van de student wordt begeleid door begeleiders die inhoudelijk expert zijn en/of geschoold in onderzoeksvaardigheden: zij hebben inhoudelijke scholingsbijeenkomsten op het gebied van onderzoek gevolgd (op HvA/UPvA). Voor UPvA geldt daarnaast: bij voorkeur gepromoveerd. 					
<ul style="list-style-type: none"> De opleidings(basis)school geeft de student de ruimte om op school een (afstudeer)onderzoek uit te voeren, aangedragen door de school of door de student zelf. 					
<ul style="list-style-type: none"> Het onderwerp heeft betrekking op het primaire proces. Het onderzoeksthema heeft een duidelijke focus. 					
<ul style="list-style-type: none"> Het (afstudeer)onderzoek wordt uitgevoerd in overleg met de mentor en in afstemming met de directie en/of interne begeleiding (al dan niet via de mentor). 					
<ul style="list-style-type: none"> De schoolleider straalt uit dat hij/zij onderzoek belangrijk vindt en zorgt ervoor dat het team op de hoogte is van inhoud en belang van het onderzoek. 					
<ul style="list-style-type: none"> De Opleidingschool (onderwijspraktijk) ondersteunt en faciliteert dataverzameling door de student (enquête, interview, observaties, ...). 					

¹⁰ Bij de pijler 'Samen onderzoeken & Onderwijs ontwikkelen' geldt voor de begeleiding van UPvA-studenten optie A als 'basiskwaliteit'.

SAMEN OPLEIDEN IN AMSTERDAM

2018-2019

ZELFEVALUATIE DEFINITIEVE VERSIE 2018-2019 [05-10-2018]

<i>Dialogo en kennisdelen</i>					
<ul style="list-style-type: none"> De Opleidings(basis)school stelt de student in de gelegenheid om – in het kader van kennisdeling - de resultaten van het (afstudeer)onderzoek te delen met (een deel van) het team (presenteren van de resultaten). 					
<ul style="list-style-type: none"> De Opleidings(basis)school nodigt de student uit om deel te nemen aan momenten van kennisdeling in de Opleidingsschool (studiedagen, workshops, leerteams). 					
OPTIE A (geldt als de 'basiskwaliteit voor UPvA-studenten)					
A. Onderzoekende houding	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<i>Organisatie en rollen</i>					
<ul style="list-style-type: none"> De Opleidingsschool zorgt ervoor dat de opleidingsbasisscholen jaarlijks onderzoeksvragen formuleren, passend bij de eigen ontwikkelthema's, met het oog op het afstudeeronderzoek van studenten. Onderzoek is gericht op verbetering van onderwijs en staat ten dienste van schoolontwikkeling. 					
<ul style="list-style-type: none"> De directie en/of interne begeleiding van de opleidingsbasisschool is betrokken bij de keuze voor het onderwerp. De schoolleider straalt uit dat hij / zij onderzoek belangrijk vindt voor schoolontwikkeling. 					
<ul style="list-style-type: none"> Het onderzoeksthema sluit aan bij behoeften van leraren. De probleemanalyse is herkenbaar voor het team van de opleidingsbasisschool. 					
<ul style="list-style-type: none"> Vooraf is helder wat het doel van het onderzoek is en op welke wijze de resultaten door de opleidingsbasisschool zullen worden gebruikt. Voordat het onderzoek wordt uitgevoerd, wordt nagegaan wie van het team betrokken zijn bij het onderzoeksthema en wie met de aanbevelingen aan de slag dienen te gaan. 					
<ul style="list-style-type: none"> De schoolleider zorgt ervoor dat de faciliteiten en randvoorwaarden voor onderzoek in de opleidingsbasisschool zijn geregeld en monitort de voortgang. 					
<ul style="list-style-type: none"> Voordat de student start met het onderzoek heeft de opleidings(basis)school aangegeven wie het persoonlijke aanspreekpunt (met affiniteit voor onderzoek) is voor de student. 					
<ul style="list-style-type: none"> De Opleidingsschool (opleidingsinstituut en onderwijspraktijk) zorgt ervoor dat er inhoudelijk driehoeksoverleg van student, opleidingsbasisschool en opleiding kan plaatsvinden rondom opzet en uitvoering van het afstudeeronderzoek. 					
<i>Dialogo en kennisdelen</i>					
<ul style="list-style-type: none"> De Opleidingsschool (onderwijspraktijk en opleidingsinstituut) structureel studie- en themadagen organiseert waarop kennis – opgedaan in praktijkonderzoeken die zijn uitgevoerd door leerteams – wordt gedeeld in de vorm van presentaties, het verzorgen van workshops. Studenten worden uitgenodigd deel te nemen. 					

<ul style="list-style-type: none"> • Studenten en leerteamleden presenteren onderzoek en gaan hierover het gesprek aan met anderen. 					
--	--	--	--	--	--

2.2 ONDERZOEKENDE HOUDING – BASISKWALITEIT

De Opleidingschool (opleidingsinstituut en onderwijspraktijk) geeft blijk van een onderzoekende en open houding door met een kritische blik naar het (eigen) onderwijs te kijken. Er is aandacht voor onderstaande aspecten: in het eigen functioneren van begeleiders en in de begeleiding van studenten.					
B. Onderzoekende houding	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> • Opmerkzaam zijn: <ul style="list-style-type: none"> - opmerkzaam zijn door te kijken, te lezen en/of gesprekken van anderen op te vangen - kunnen zien wat er in een situatie gebeurt - kan objectieve en subjectieve waarneming van elkaar scheiden - legt regelmatig bewust een link tussen een signaal dat waargenomen wordt en theorieën hierover - is in staat om bij het waarnemen (observatie) strategieën toe te passen. 					
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwsgierig zijn: <ul style="list-style-type: none"> - stelt gerichte vragen - verzamelt zelfstandig voldoende informatie (vakliteratuur, personen, eigen observatie) over het relevante onderwerp - vraagt feedback aan anderen gericht op het onderwerp. 					
<ul style="list-style-type: none"> • Bedachtzaam zijn: <ul style="list-style-type: none"> - kan zijn handelen en oordeel uitstellen. - na het verdiepen in een onderwerp/situatie kan het oordeel bijgesteld worden. 					
<ul style="list-style-type: none"> • Kritisch zijn: <ul style="list-style-type: none"> - beoordeelt de kwaliteit van bronnen op diverse kwaliteitscriteria - stelt vragen over kwaliteit van bronnen die anderen gebruiken. 					
<ul style="list-style-type: none"> • Informatie delen: <ul style="list-style-type: none"> - belangrijke informatie wordt gedeeld met anderen - producten die gemaakt worden, worden gedeeld met mensen voor wie dat relevant is. 					

OPTIE A¹¹ (geldt als de 'basiskwaliteit voor UPvA-studenten)					
De Opleidingsschool (opleidingsinstituut en onderwijspraktijk) geeft blijk van een onderzoekende en open houding door met een kritische blik naar het (eigen) onderwijs te kijken. Er is aandacht voor onderstaande aspecten: in het eigen functioneren van begeleiders en in de begeleiding van studenten.					
C. Onderzoekende houding	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> Opmerkzaam zijn: <ul style="list-style-type: none"> wat relevant is bepalen de betrokkenen vooraf, tijdens of na afloop van het waarnemen Dit is gebaseerd op literatuur en vergelijkbare situaties. 					
<ul style="list-style-type: none"> Nieuwsgierig zijn: <ul style="list-style-type: none"> gebruikt specialistische literatuur gebruikt verschillende bronnen (vakliteratuur, personen, eigen observatie) die elkaar aanvullen. 					
<ul style="list-style-type: none"> Bedachtzaam zijn: <ul style="list-style-type: none"> herkent eigen opvattingen, aannames en oordelen en is in staat deze te benoemen is in staat en bereid om op verschillende manieren en vanuit verschillende perspectieven naar een situatie/probleem/persoon te kijken en doet dit regelmatig. 					
<ul style="list-style-type: none"> Kritisch zijn: <ul style="list-style-type: none"> vraagt zich af of informatie wel klopt, is kritisch tegenover informatie. 					

Opmerkingen naar aanleiding van pijler 2 Samen Onderzoeken & Onderwijs Ontwikkelen

¹¹ Het gaat binnen deze pijler om de aspecten van onderzoekende houding die te maken hebben met de leeractiviteit onderzoek doen binnen de Opleidingsschool/opleidingsinstituut. Bij basiskwaliteit gaat het specifiek om degene die verantwoordelijk is voor het begeleiden van het onderzoek. Bij optie A wordt dit breder getrokken naar de betrokkenen binnen de opleidingsschool bij onderzoek.

3. BASISKWALITEIT PIJLER 3 - SAMEN PROFESSIONALISEREN

De Opleidingsschool zet praktijkbegeleiders¹² in die zijn geschoold in lijn met de eisen van de landelijke beroepsstandaard voor lerarenopleiders. 75% van de praktijkbegeleiders heeft de basistraining afgerond of is hiermee bezig.

Binnen de Opleidingsschool vindt op incidentele basis uitwisseling van expertise plaats met experts vanuit het werkveld en experts vanuit de opleiding.

3.1 PRAKTIJKBEGELEIDERS: ROLMODELLEN, BEKWAAM EN GESCHOOLD - BASISKWALITEIT

In de Opleidingsschool wordt scholing aangeboden en gefaciliteerd. In de scholing wordt stapsgewijs toegewerkt naar het voldoen aan de eisen van de landelijke beroepsstandaard voor lerarenopleiders (VELON, 2012). In deze Beroepsstandaard staan vier competentiegebieden centraal: opleidingsdidactisch bekwaam, agogisch bekwaam, organisatorisch & beleidsmatig bekwaam en ontwikkelingsbekwaam¹³.

A. Praktijkbegeleiders: rolmodellen, bekwaam en geschoold	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> In de Opleidings(basis)school worden <i>mentoren</i> ingezet die voor de student een rolmodel zijn en zijn geselecteerd op basis van aantoonbare praktijkervaring en begeleidingsvaardigheden, zoals omschreven in het profiel 'Mentor: rol, bekwaamheidseisen en taken'¹⁴. 					
<ul style="list-style-type: none"> In de Opleidings(basis)school worden <i>schoolopleiders</i> ingezet die voor de student een rolmodel zijn en zijn geselecteerd op basis van aantoonbare praktijkervaring en begeleidingsvaardigheden, zoals omschreven in het profiel 'Schoolopleider: rol, bekwaamheidseisen en taken'¹⁵. 					
<ul style="list-style-type: none"> In de Opleidings(basis)school worden <i>academische schoolopleiders</i> ingezet die voor de student een rolmodel zijn en zijn geselecteerd op basis van aantoonbare praktijkervaring en begeleidingsvaardigheden, zoals omschreven in het profiel 'Academische schoolopleider: rol, bekwaamheidseisen en taken'¹⁶. 					

¹² Praktijkbegeleiders: instituutsopleiders, schoolopleiders en mentoren.

¹³ Opleidingsdidactisch bekwaam: de opleider kan leerprocessen van (aanstaande) leraren vormgeven, voorbeeldmatig opleiden, wisselwerking tussen theorie en praktijk bevorderen en de ontwikkeling van (aanstaande) leraren beoordelen. Agogisch bekwaam: de opleider kan adequaat interpersoonlijk handelen, kan omgaan met diversiteit en het begeleiden van de ontwikkeling van de beroepsidentiteit van de (aanstaande) leerkracht. Organisatorisch en beleidsmatig bekwaam: de opleider kan het samen opleiden vormgeven, werken in een team, een bijdrage leveren aan het beleid en de organisatie van de lerarenopleiding. Ontwikkelingsbekwaam: de opleider kan reflecteren op het eigen handelen, zich onderzoekend opstellen en de eigen professionaliteit actief onderhouden (Beroepsstandaard VELON, 2012).

¹⁴ Profielen met omschrijvingen van de rol, de bekwaamheidseisen (het 'kennis en vaardigheden') en de taken (het 'doen'). mentor, schoolopleider, instituutsopleider, coördinerend schoolopleider, academisch schoolopleider, instituutsonderzoeksopleider.

¹⁵ Profielen met omschrijvingen van de rol, de bekwaamheidseisen (het 'kennis en vaardigheden') en de taken (het 'doen'). mentor, schoolopleider, instituutsopleider, coördinerend schoolopleider, academisch schoolopleider, instituutsonderzoeksopleider.

¹⁶ Profielen met omschrijvingen van de rol, de bekwaamheidseisen (het 'kennis en vaardigheden') en de taken (het 'doen'). mentor, schoolopleider, instituutsopleider, coördinerend schoolopleider, academisch schoolopleider, instituutsonderzoeksopleider.

SAMEN OPLEIDEN IN AMSTERDAM

2018-2019

ZELFEVALUATIE DEFINITIEVE VERSIE 2018-2019 [05-10-2018]

<ul style="list-style-type: none"> Scholing van <i>mentoren</i> (basis en verdiepend) is in lijn met de VELON-Beroepsstandaard door de Opleidingsschool en gezamenlijk uitgevoerd door de instituutopleider en de coördinerend schoolopleider. Inhoudelijke afstemming van de praktijkbegeleiding op het curriculum 'Leren lesgeven in de grote stad (Amsterdam) is onderdeel van de scholing. 					
<ul style="list-style-type: none"> Scholing van <i>schoolopleiders</i> (basis en verdiepend) is ontwikkeld in lijn met de VELON-beroepsstandaard en uitgevoerd door het opleidingsinstituut. Inhoudelijke afstemming van de praktijkbegeleiding op het curriculum 'Leren lesgeven in de grote stad (Amsterdam) is onderdeel van de scholing. 					
<ul style="list-style-type: none"> Begeleiding van studenten door (door HvA) gecertificeerde <i>mentoren</i> die ten minste een basistraining voor mentoren hebben gevolgd (75%). 					
<ul style="list-style-type: none"> Begeleiding van studenten door (door HvA) gecertificeerde <i>schoolopleiders</i> die ten minste een basistraining voor schoolopleiders, hebben gevolgd (75%). 					
<ul style="list-style-type: none"> Begeleiding en beoordeling van studenten is gescheiden: dagelijkse begeleiding door de mentor, begeleiding op hoofdlijnen en beoordeling door de schoolopleider. 					
<ul style="list-style-type: none"> Beoordeling van studenten vindt plaats door schoolopleiders die de (HvA-)training voor schoolopleiders hebben gevolgd en door de examencommissie formeel zijn benoemd als examinator. 					
<ul style="list-style-type: none"> Begeleiding van persoonlijke professionele ontwikkeling van UPvA-studenten wordt uitgevoerd door academisch geschoolde schoolopleiders. 					
<ul style="list-style-type: none"> Schoolopleiders participeren jaarlijks in inhoudelijke en organisatorische bijeenkomsten rondom 'Samen Opleiden in Amsterdam', gericht op professionalisering en borging van de kwaliteit van de stages. De inhoud, focus en vorm van deze bijeenkomsten wordt door het opleidingsinstituut en onderwijspraktijk samen bepaald. 					

3.2 WERKEN OP BASIS VAN UNIFORME AFSPRAKEN - BASISKWALITEIT

B. Werken op basis van uniforme afspraken	NA	A		Toelichting	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> De kwaliteit en werkwijze rondom Samen Opleiden in Amsterdam is vastgelegd in documenten¹⁷ met uniforme afspraken rondom inhoud en organisatie, procedures, taken, rollen en verantwoordelijkheden en gedragscode student. 					
<ul style="list-style-type: none"> Alle betrokkenen (op opleidingsinstituut en in de onderwijspraktijk) werken op basis van de vastgelegde afspraken zodat wordt geborgd dat studenten in verschillende Opleidingsscholen op dezelfde wijze en volgens dezelfde criteria worden beoordeeld en overal met dezelfde studiebelasting te maken hebben. 					
<ul style="list-style-type: none"> Kennis rondom begeleiden en beoordelen wordt gedeeld in het opleidingsteam van de eigen Opleidingsschool en in het Overleg Samen Opleiden in Amsterdam (OSOIA) met alle Opleidingsscholen. 					
<ul style="list-style-type: none"> Specifieke expertise vanuit de praktijk wordt incidenteel ingezet ten behoeve van het onderwijs op de opleiding (bijvoorbeeld verzorgen workshops, gast in college, gastcolleges¹⁸). 					

Opmerkingen naar aanleiding van pijler 3 Samen Professionaliseren

¹⁷ Praktijkgids Pabo HvA / UPvA, Praktijkgids-LIO Pabo HvA / UPvA beoordelingsformulieren.

¹⁸ Bij een *gastcollege* wordt een college zelfstandig uitgevoerd door een gastdocent. Een *'gast in college'* levert een inhoudelijke praktijkbijdrage als onderdeel van een college dat wordt uitgevoerd door een vakdocent. De bijdrage bestaat bijvoorbeeld uit het beantwoorden van praktijkvragen of door te vertellen over een bepaalde praktijkaanpak.

4. AFSPRAKEN